

Egyházi Képviselő Tanács

1991. január 31-én tartotta I. évnegyedi rendes ülését, melynek tárgyát a február 27—28. napjain tartandó Főtanács előkészítése képezte. Tárgysorozatán szerepeltek az elnöki legfontosabb adminisztratív és gazdasági ügyekről szóló jelentések, a Misszió Bizottság, Vallás-erkölcsi Nevelési Bizottság, esperesi vizsgálószerkezet és egyházköri közgyűlések jegyzőkönyvei, az E. K. Tanács és Püspök évi jelentése, a Nyugdíj- és Segélypénztárral kapcsolatos ügyek, az egyházkörök Szervezeti Szabályzat szerinti beosztása, az 1991. évi lelkész-továbbképző tanfolyam és az Unitárius egyháztörténelmi lexikon szerkesztése tárgyában előterjesztett javaslatok, valamint anyagi ügyek.

Egyházi Főtanács

1991. február 27—28. napjain tartotta évi rendes ülését. Az ülés tárgysorozatán szerepelt: Püspök, az E. K. Tanács és a Nyugdíj- és Segélypénztár évi jelentése, tiszteletbeli címek adományozása, az egyházkörök Szervezeti Szabályzata szerinti átszervezése, a Szervezeti Szabályzat módosítása, beszámoló az Unitárius Világszövetség 27. hamburgi kongresszusáról, választások, az egyházi központ és Nyugdíj- és Segélypénztár 1989. és 1990. évi zárszámadása, valamint 1991. évi költségvetése.

Főtanács megválasztotta dr. Barabássy Lászlót és Jenei Dezsőt a főgondnoki, dr. Erdő Jánost a főjegyzői és Kolcsár Sándort a közügyigazgatói tisztségre. Főtanács tagokra, világi részéről megválasztottak: Asztalos Zoltánné Mikó Klára, dr. Albert Zsigmondné Pázsint Éva, dr. Bodor András, dr. Cseke Péter, Szabó Sámuel, Benczédi Sándor, dr. Kisgyörgy Árpád, Balázs Péterné Körössy Ibolya, dr. Szabó Pál, dr. Csongvay Zsolt, Zsakó Erzsébet, Iszlai Sándor, Tompa Sándor, Pál András, Varga István, Kerekes Árpád, Molnos Lajos, Kun Csaba, Farkas Lajosné Nagy Edit, Vernes András, dr. Kilyén Károly, László József, Sófalvi Jenő, Máthé Dénes, Balogh Ferenc, Márkos Albert, Gálfalvi Sándor és Cseke Péter. Egyháziak közül megválasztást nyertek: dr. Szabó Árpád és dr. Rezi Elek teológusok, Kiss Károly, Pataki András, Jakab Dénes, Kedei Mózes, Farkas Dénes és Szabó Zoltán lelkészek.

Az egyházkörök átszervezésével kapcsolatban a Főtanács az eddigi négy egyházkör helyett öt egyházkört szervezett a székelykeresztúr-udvarhelyi egyházkör szétválasztásával.

A főtanács istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Simén Domokos csíkszeredai lelkész, az énekvezéret teendőket Ferencz Gábor torockói lelkész végezte.

A Főtanács tagjai közeledően vettek részt a Protestáns Teológiai Intézet konviktusában; a hagyományos Berde pohárköszöntőt Varga István főtanács tag tartotta.

Egyházköri közgyűlés

Az újralakult székelyudvarhelyi egyházkör rendkívüli közgyűlést tartott 1991. március 20-án Székelyudvarhelyen. A közgyűlés tárgya az egyházkör tisztségviselőinek megválasztása volt. A választás során Bencző Dénes homoródalmási lelkészt esperesnek, Kedei Mózeset, a székelyudvarhelyi 1.sz. egyházközség lelkészét egyházköri jegyzőnek, Kenyeres András és Orbók Lászlót felügyelőségnek, Simén Domokos csíkszeredai lelkészt közügyigazgatónak és Rüszt Domokost, a székelyudvarhelyi 2.sz. egyházközség lelkészét pénztárosnak. A közgyűlésen az egyházi központot dr. Erdő János főjegyző képviselte.

Lelkészi értekezletek

Az 1991. I. évnegyedi lelkészi értekezleteket március 5—14. napjain tartották meg. Tárgyuk: dr. Szabó Árpád teológiai tanár „A szentlélek fogalma a Bibliában“ és Vargha Jenő László orvos-előadótanár „A pszichoanalízis és irányzatai“ c. előadása. Az értekezletek alkalmával tartott istentiszteleteken szószéki szolgálatot végeztek: Kolozsváron Szathmári József alsójárai, Küküllődombon Benedek Mihály bözödi, Székelyudvarhelyen Fóris Zoltán újszékelyi és Brassóban Kovács István sepsiszentkirályi lelkészek. Az értekezleteken egyházi központot dr. Erdő János főjegyző, dr. Szabó Árpád teológiai tanár és András György előadótanácsos képviselték.

Lelkésznevelés

A Teológiai Intézetben az 1990—91. I. félévi vizsgákat január 4. és február 4. között tartották meg.

A csendesnapok hiterősítő előadásait 1991. február 11—12. napjain tartották. Hallgatóink részére Kedei Mózes székelyudvarhelyi lelkész „A valláserkölcsei nevelés új lehetőségei“, Kovács István sepsiszentkirályi lelkész „Az ifjúság valláserkölcsei nevelése“ és Lőrinczi Károly aranyosrákosi lelkész „A valláserkölcsei nevelés, mint gyülekezet- és egyházépítés“ címen tartottak előadást. Mindhárom lelkész bibliamagyarázatot is tartott. Az intézeti közös előadást Bustya Dezső marosvásárhelyi református lelkész tartotta „Egyház és hatalom“ címen. A záró áhítatot és bibliamagyarázatot dr. Kovács Lajos püspök tartotta.

A teológiai hallgatók a húsvéti ünnepek alatt (március 31—április 2) legációk szolgálatokat végeztek az egyházközségekben.

Személyi változások

Az 1990—91. II. félévben a Teológiai Intézet unitárius gyakorlati tanárszéken óraadói minőségben András György előadótanácsos szolgál.

Kun Éva 1991. január 1-től kinevezést nyert az egyházi központ pénztárosi állásába.

Koródi Lászlóné Szabó Erzsébet 1991. január 1-től kinevezetett az egyházi központ irattárosi állásába.

Deák Klára 1991. február 1-től kinevezést nyert irodagondozói minőségben az egyházi központba.

Péterfi Attila gépkocsivezető 1991. február 28-tól állásáról lemondott.

■ *E. K. Tanács pályázatot* hirdet az oxfordi Manchester College és a manchesteri Unitarian College teológiai intézet ösztöndíjaira az 1991—1992-es tanévben. Pályázhatnak doktorjelöltek és azok a lelkészek, akiknek szak- és lelkészképesítő vizsgája elérte legalább a nyolcas osztályzatot. A pályázati kérések 1991. június 15-ig küldhetőek be az E. K. Tanács címére.

■ *E. K. Tanács hasonlóképpen pályázatot hirdet* egyházi beszéd írására: vasárnapi, ünnepi istentiszteletre, valamint bármilyen szertartásra, szabadon választot textus alapján. Beküldési határidő: 1991. X. 31.

■ *A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa* 2000 Bibliát adományozott egyházunknak. Köszönet érte!

■ *Az Unitárius Világszövetség — IARF — Vezető Tanács* 1991. március 6—10. között tartotta idei első ülését, melynek fő tárgya: az IARF központi irodájának Frankfurtból való elhelyezése, folyó évi teológiai konferenciák kérdése és a hamburgi kongresszus határozatainak végrehajtása.

■ *A Bibliotheca Unitariorum* alapítvány elhatározta Kénosi Tózsér János — Uzoni Fosztó István „*Historia ecclesiastica unitariorum in Transsylvania*“ c. kéziratos történetének kiadását. A magyar unitárius egyház történetének felbecsülhetetlen értékű forrásanyagát tartalmazza ez a munka. Magyar nyelvre az 1940-es években Márkos Albert tanár fordította.

■ *A Protestáns Teológiai Intézet* pályázatot hirdet a „Magyar nyelv és irodalom“ előadótanári állásra. Pályázati határidő: 1991. május 15.

■ *Az Egyházak Világtanácsa VII. Nagygyűlését* 1991. február 7—20. között tartotta Ausztrália fővárosában, Canberraban. Főtémája: „Jövel Szentlélek Uristen — Újítsd meg az egész teremtett világot!"; altémái: környezetvédelem, szabadság, az egyházak egysége és a személyes megújulás. A gyűlés munkálataiban hangsúlyt kapott a lelki igény, a testvériség megélése a közös imádságban, éneklésben, igehallgatásban.

Halottaink

Özv. *Mátyus Gergelyné Sükösd Margit*, szőkefalvi lelkész özvegye, életének 93. évében Marosvásárhelyen 1991. január 10-én elhunyt. Temetésén a lelkészi szolgálatot Kolcsár Sándor esperes-lelkész és Nagy László szőkefalvi-küküllőszéplaki lelkész végezték.

Dr. Szathmáry Jánosné Fábíán Erzsébet, egyházunk ny. előadótanácsosának felesége életének 77. évében, 1991. február 6-án, Kolozsváron meghalt. Február 9-én temették a házsongárdi temetőbe.

Dr. Lőrinczi Mihály ny. lelkész, életének 80. évében, 1991. február 24-én Budapesten elhunyt. 1911. december 30-án született Sófalván (Beszterce-Naszód megye). Teológiai tanulmányait a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián végezte 1931—1935 között. 1935—1938 között Kolozsváron, Tordán és Fogarason szolgált segéd- illetve helyettes lelkészi minőségben. 1938—1941 között a chicagói Meadville Lombard Teológiai Intézetben folytatott tanulmányokat. 1941—1947 között Marosvásárhelyen vallástanárr, 1947-től 1958-ig a Protestáns Teológiai Intézet előadótanára.

Székely László, a Nyugdíj- és Segélypénztár könyvelője, 1991. február 1-től 41 évi szolgálat után nyugalomba vonult. 1922-én született Verespatakon. Teológiai tanulmányait az Unitárius Teológiai Akadémián 1942-ben kezdte s a háború és hadifogság következtében 1949-ben végezte be. 1949—1952 között a nagyváradi-bihari egyházközségben szolgált mint segéd-, majd rendes lelkész; 1952—1955 között világi szolgálatban működött; 1955—1959 között a verespataki egyházközség lelkésze volt. 1959-től 1963-ig politikai fogolyként börtönbüntetést szenvedett. 1963—1970 között Tordátfalván, 1970—1971 között Baróton, 1971—1977 között Újszékelyen lelkész; 1977-től nyugalombavonulásáig a Nyugdíj- és Segélypénztár könyvelője volt. Nyugdíjazása után is, mint a kolozsi egyházközség beszolgáló lelkésze áll egyházunk szolgálatában. Életére és további szolgálatára Isten áldását kérjük. Munkakörét Durugy Loránd központi pénzügyi ellenőr látja el.

■ *Dr. Kovács Lajos püspök* január 1-én fogadást adott a püspöki lakáson. Dr. Erdő János főjegyző köszöntötte főpásztorunkat az újesztendő alkalmával. Beszédében összefoglalta az elmúlt év eredményeit és vázolta egyházunk megújulását szolgáló célkitűzéseket. Az üdvözletre Püspök afia válaszolt.

■ *Hiterősítő istentiszteletet tartottak* a legtöbb egyházközségben az év első három hónapjában. A Misszió Bizottság javaslatára a hiterősítő istentisztelet témája „Minden népek Istent dicsérik” volt.

■ *Dávid Ferenc Egylet* Kolozsváron első ünnepi felolvasó ülését 1991. február 3-án tartotta a Brassai Sámuel líceum dísztermében. Dr. Bodor András elnöki megnyitója után dr. Erdő János alelnök tartott felolvasást „A Dávid Ferenc Egylet múltja és jövője címen. Bors Ilona művésznő énekelt, Ágoston András, Márkos Albert és Márkos Zsuzsa zeneszámokat adtak elő.

A második felolvasó ülést 1991. március 17-én tartották. Dr. Bodor András elnök „Orbán Balázs a vallás és szülőföld vonzásában” címen tartott előadást. Tarnói Emília művésznő népballadákat, Ágoston András, Márkos Albert és Márkos Zsuzsa zeneszámokat adtak elő.

■ *Bölöni Farkas Sándor emlékünnepe*lyt tartottak 1991. február 3-án Bölönben, abból az alkalomból, hogy a helybeli iskola és művelődési otthon a „Bölöni Farkas Sándor” nevét vette fel. Délelőtt istentisztelet volt, melyen a szószéki szolgálatot Kozma Albert lelkész végezte. Ezután megkoszorúzták a szülőházon elhelyezett emléktáblát, majd leleplezték az iskolán elhelyezett névtáblát. Délután az ünnepély a kultúrotthonban folytatódott, melynek keretében Szilveszter Lajos „Utazás Észak-Amerikában” c. könyvből olvasott fel, Farkas Árpád költő két versét szavalta, majd az egyházközség vegyeskórusa énekszámokat adott elő és az iskola növendékei műsorral szerepeltek. Az ünnepély végén megalakult a Bölöni Farkas Sándor Művelődési Egyesület, elnöke Kozma Albert, vezetőségi tagjai: Bíró Lajos, Bálint Levente, Máttis János, Akácós Pál és Sikó Imre.

1959-től 1963-ig mint politikai fogoly négy évi börtönbüntetést szenvedett. 1963-tól 1981. december 31-ig, nyugalombavonulásáig a szindi egyházközségben szolgált.

Halála után Budapesten testét elhamvasztották; március 23-án a budapesti Hőgyes Endre utcai unitárius templomban tartott gyászistentiszteleten a szőszéki szolgálatot dr. Ferencz József ny. püspök végezte.

Urnáját hazaszállították Kolozsvárra; temetéséről később intézkednek.

Fülöp Árpád ny. lelkész, életének 84. évében, 1991. február 28-án Olthévizen elhunyt. 1907. december 26-án született Énlakán. Teológiai tanulmányait az Unitárius Teológiai Akadémián, Kolozsváron végezte 1927—1931 között. 1931-től 1932-ig Olthévizen, 1932-től 1933-ig Fogarason, mint segédlelkész működött, 1933-tól 1936-ig az alsórákosi, 1936—1977 között nyugalombavonulásáig az olthévízi egyházközségben szolgált. Március 3-án temették, a lelkészi szolgálatot Máthé Sándor helybeli lelkész és Gál Jenő esperes végezték.

Pihenésük legyen csendes, emlékük áldott!

Török Tamás: *Erdélyi Mefisztó*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest (1988). 309. l.

A történelmi regénynek az elmúlt másfél század alatt két fő változata alakult ki. Az egyik a romantikus gyökerekig visszanyúló, azt tartja, hogy a történelem csak a háttérrel képezheti, az előtérben kevéssé ismert vagy éppen kitalált alakok szerepeljenek, mert így az ő sorsukat szabadon bonyolíthatja a szerző. Ha egy fejedelem, híres politikus, tudós, főpap lenne a főszereplő, a rá vonatkozó feljegyzések, a történelmi tények túlságosan megkötnék a regényíró kezét, nehéz volna a cselekményt fordulatossá tenni. A másik változat az 1930-as években népszerűvé vált dokumentumregények hatására terjedt el. Ez úgy véli, hogy a történelemnek vannak olyan fordulatos korszakai, amelyek alig stilizálva regénybe kívánkoznak, akadnak olyan kalandos sorsú címszereplők, akiknek az élettörténete felér egy fantáziaszülte regénnyel. Tehát az író feladata mindenekelőtt a dokumentumgyűjtés, az anyag elrendezése, s a sokoldalúan megvilágított cselekménysor elmesélése. Sőt, az írói szöveg csökkenthető, mellőzhető is: az ügyesen összeválogatott napló-vallomás-részletek, levelek, krónikák maguk is regényként olvashatók.

Török Tamás az unitarizmus keletkezésének, első évtizedeinek regényét írta meg, főleg dokumentumok és fiktív vallomások összevágásával. Műve történelmi dokumentumregénynek tekinthető. Különösen első része (*Az öröklét kádenciái*) sikerült. Ebben öt történelmi személyiséget szólaltat meg, mindnyájan a korszak meghatározó egyéniségei, közülük van az unitarizmus létrejöttéhez, sőt az erdélyi fejedelemség politikai életét is befolyásolják. Ezek: a szász születésű magyar prózaíró Heltai Gáspár, az olasz kalandor, emlék- és (fel)jelentésíró Gianandrea Gromo kapitány, a szász eredetű magyar hittudós és vallásalapító Dávid Ferenc, a latinul író magyar történettudós püspök és politikus Forgách Ferenc, az olasz származású latinul író orvos, hitszervező és fejedelmi tanácsadó Giorgio Blandrata, vagy ahogy a magyar történelemben nevezzük: Blandrata György.

Más-más szemszögből, más-más céllal írnak, vallanak arról az Erdély történetében meghatározó jelentőségű, 1568—1570 közötti három évről, mely alatt — Török Tamás szerint — az „egyetlen magyar földön sarjadt világforradalom“, a vallásos gondolkodás forradalma játszódott le. Mindegyik vallomástevő érdeklődésének középpontjában más-más esemény áll, de gyakran átfedik egymást, úgyhogy az összkép sokoldalúvá válik, a lényeges történések rögződnek az olvasó tudatában.

A polgár Heltai Gáspár vallomása azt a utat szemlélteti, amit egy gondolkodó városlakó végigjárt, míg eljutott az unitarizmusig. A testőr Gromo kapitány leveleiből azok a katolikus mesterkedések tűnnek ki, amelyek célja egy katolikus feleség segítségével János Zsigmondot visszahódítani Róma hitére, majd ennek sikertelensége után a ki-